

PROGRAMOS „LEADER“ IR ŽEMDIRBIŲ MOKYMO METODIKOS CENTRAS

PATVIRTINTA

Programos „Leader“ ir žemdirbių mokymo
metodikos centro direktoriaus

2012 m. vasario 28 d. įsakymu Nr. 36MP-9

AUGALŲ APSAUGOS KONSULTANTŲ MOKYMO PROGRAMA

Kodas – 596162009

Mokymosi trukmė – 30 akad. val.

MOKYMO PROGRAMA SUDERINTA:

Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų direktorius

Vaidas Pocius

2012 m. vasario 21 d.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos
Žemės ir maisto ūkio departamento direktorius

Rimantas Krasuckis

2012 m. vasario 17 d.

Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktorius

Evaldas Zigmantas Čijauskas

2012 m. vasario 17 d.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos
Kaimo plėtros departamento
Kompensacijų ir investicijų skyriaus vedėja

Jolanta Žutautienė

2012 m. vasario 27 d.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos
Ekonomikos ir programų vertinimo departamento
Strateginio planavimo ir mokslo skyriaus vedėja

Zita Duchovskienė

2012 m. vasario 20 d.

Programą teikia

Programos „Leader“ ir žemdirbių mokymo metodikos centras

Direktorė Lina Gumbrevičienė
2012 m. sausio 13 d.

Programą rengė:

Žemės ūkio ministerijos
Žemės ir maisto ūkio departamento
Augalininkystės skyriaus vyr. specialistė
Dalia Abraitytė

Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos
Augalų apsaugos kontrolės skyriaus vedėjas
Algimantas Strukčinskas

Programos „Leader“ ir žemdirbių mokymo metodikos centro projektų metodininkė
Veronika Pilipavičienė

Programą recenzavo:

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos
Žemės ir maisto ūkio departamento
Augalininkystės skyriaus vedėjo pavaduotojas
Adolfas Damanskis

Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos
Direktoriaus pavaduotoja
Asta Šakickienė

Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos
Augalininkystės skyriaus vedėja
Dijana Ruzgienė

1. MOKYMO PROGRAMOS APIBŪDINIMAS

Mokymo programos aktualumas. Mokymo programa parengta pagal 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/128/EB, nustatančios Bendrijos veiksmų pagrindus siekiant tausiojo pesticidų naudojimo (OL 2009 L 309, p. 71), reikalavimus ir nacionalinius teisės aktus, reglamentuojančius augalų apsaugos produktų naudotojų konsultavimo, augalų apsaugos produktų įvežimo, vežimo, tiekimo rinkai, įsigijimo, saugojimo, naudojimo tvarką ir apskaitą, likučių ir taros sunaikinimo, purkštuvų techninės apžiūros, aplinkosaugos ir darbų saugos reikalavimų įgyvendinimo ir kt. klausimus.

Mokymo programos tikslai ir uždaviniai. Suteikti kursų dalyviams naujausios informacijos apie augalų apsaugos produktų įvežimo, vežimo, naudojimo, saugojimo, tiekimo rinkai reikalavimus, atsekamumą, augalų apsaugos produktų kontrolės sistemą, geros augalų apsaugos praktikos bei integruotos kenksmingųjų organizmų kontrolės principus, augalų apsaugos produktų poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai, taikomas priemones, siekiant išvengti augalų apsaugos produktų keliamos rizikos, augalų apsaugos produktų purškimo įrangos ir kt. reikalavimus.

Kursų dalyviai bus supažindinami su naujausiais teisės aktais, reglamentuojančiais augalų apsaugos produktų įvežimo, vežimo, saugojimo, naudojimo, tiekimo rinkai, darbų saugos ir kt. klausimus, augalų apsaugos produktų keliamą riziką ir jos valdymo priemonėmis, darbų saugos reikalavimais, pirmosios medicinos pagalbos teikimo ypatumais.

Tikslinė klausytojų grupė. Mokymo programa skiriama asmenims, siekiantiems tobulinti kvalifikaciją ir įgyti akreditaciją konsultuoti/mokyti augalų apsaugos produktų naudotojus augalų apsaugos klausimais. Kursų dalyviai privalo turėti aukštąjį agronominį išsimokslinimą.

Lektorių kvalifikacija ir darbo patirtis. Dėstyti pagal šią programą gali asmenys, turintys žemės ūkio mokslų studijų srities agronomijos šakos aukštąjį išsilavinimą ir ne mažesnę kaip dvejų metų darbo patirtį augalų apsaugos srityje.

Atskiroms temoms dėstyti rekomenduojama pasitelkti mokslininkus, augalų apsaugos produktų kontrolės pareigūnus, aplinkos apsaugos inspektorius, higienos bei darbų saugos specialistus, valstybės tarnautojus, kurių veikla susijusi su augalų apsaugos teisės aktų rengimu ir jų įgyvendinimo kontrole.

Mokymo vieta, mokymo metodai. Teorinis mokymas vyks auditorijoje, kurioje yra vaizdinės medžiagos demonstravimo technika. Praktinis mokymas – ūkininko ūkyje.

Mokymo metodai – paskaita, vaizdinės mokymo medžiagos stebėjimas, technologijų stebėjimas, atlikimas, aptarimas, analizė ir vertinimas.

Mokymo ištekliai ir priemonės:

- Dalykinė mokymo medžiaga, parengta pagal mokymo programos turinį;
- Vaizdinė dalomoji medžiaga;
- Vaizdinė medžiaga, skirta demonstruoti purškimo procesą, purškimo technikos, tirpalo paruošimo, jo likučių, technikos ir specialios darbo aprangos nukenksminimo bei saugojimo ypatumus;
- Schemos, lentelės, augalų apsaugos produktų etiketės ir kitos vaizdinės priemonės;
- Specialioji literatūra.
- Auditorija su vaizdinės medžiagos demonstravimo technika.

- Ūkis (pasėlių laukai, augalų apsaugos technika, technikos nukenksminimo aikštelė, augalų apsaugos produktų ir pakuočių bei taros laikymo patalpa, specialioji darbo apranga ir jos laikymo patalpa, augalų apsaugos produktų apskaitos dokumentacija);
- Transportas vykti į praktikos vietą.

Baigiamasi žinių vertinimas. Dalyviai, išklaušę mokymo programos kursą ir atlikę praktines užduotis, turi laikyti žinių ir praktinių gebėjimų patikrinimo testą, kurį sudaro 50 klausimų ir praktinių užduočių, t. sk. ne mažiau kaip penki STOP klausimai. Užduočiai atlikti skiriama 90 min.

Kursų dalyviams, atlikusiems 80 proc. testo užduočių ir atsakius į visus STOP klausimus, išduodamas Žemės ūkio ministerijos nustatytos formos kvalifikacijos tobulinimo pažymėjimas, kuris suteikia tiesę siekti akreditacijos augalų apsaugos produktų naudotojų konsultavimo/mokymo veiklai. Neįvykdžiusiems žinių patikrinimo užduoties, ne anksčiau kaip per mėnesį sudaromos sąlygos ją perlaikyti. Pakartotinai neišlaikę žinių patikrinimo užduoties, iš naujo kartoja mokymo kursą pagal „Augalų apsaugos konsultantų mokymo programą“, 30 akad. val., kodas 596162007.

2. ĮGYJAMI GEBĖJIMAI (KOMPETENCIJOS)

Baigę mokytis pagal šią programą, klausytojai turi žinoti:

- Teisės aktus, reglamentuojančius augalų apsaugos produktų įvežimą, vežimą, saugojimą, naudojimą ir apskaitą;
- Augalų apsaugos produktų poveikį dirvožemiui, vandeniui, augalijai, gyvūnijai ir žmonių sveikatai;
- Augalų apsaugos produktų klasifikavimą;
- Profesionaliajam ir neprofesionaliajam naudojimui skirtus augalų apsaugos produktus ir svarbiausius jų naudojimo reikalavimus;
- Augalų apsaugos produktų pakuočių, ženklavimo, saugos reikalavimus, rizikos fazes ir kt.;
- Geros augalų apsaugos praktikos bei integruotos kenksmingųjų organizmų kontrolės principus;
- Augalų apsaugos produktų purškimo įrangos ir purškimo reikalavimus;
- Darbo saugos reikalavimus dirbant su augalų apsaugos produktais;
- Augalų apsaugos produktų kontrolės sistemą;
- Atsakomybę už augalų apsaugos produktų įvežimo, vežimo, tiekimo rinkai, saugojimo, naudojimo, apskaitos ir kt. reikalavimų pažeidimus;
- Darbo su augalų apsaugos produktais principus;
- Asmenines apsaugos priemones ir pirmosios pagalbos veiksmus;
- Atsakomybę už augalų apsaugos produktų naudotojų konsultavimo kokybę.

Turi gebėti:

- Įvertinti, kaip ūkyje laikomasi teisės aktų, reglamentuojančių augalų apsaugos produktų tikslinio įsigijimo, vežimo, sandėliavimo, naudojimo, technologijų, aplinkos ir darbų saugos, augalų apsaugos produktų atsekamumo ir kt. klausimus;
 - supažindinti su teisės aktais, reglamentuojančiais saugų augalų apsaugos produktų naudojimą;

- padėti pasirinkti efektyviausią ir mažiausiai kenksmingą aplinkai ir žmonėms augalų apsaugos produktą ir jo kiekį;
- apskaičiuoti augalų apsaugos produkto kiekį reikiamam plotui purkšti ir pagaminti purškimo tirpalą;
- įvertinti paruoštą augalų apsaugos produktų purškimo įrangą, tirpalą ir purškimo saugumą (jeigu yra trūkumų, nurodyti juos ir padėti pašalinti).

3. MOKYMO PLANAS

Mokymo trukmė – 30 akad. val.

Eil. Nr.	Dalyko pavadinimas	Skiriama akad. val.	
		teorijai	praktikai
1.	Teisės aktai, reglamentuojantys: augalų apsaugos produktų įvežimo, vežimo, tiekimo į rinką, platinimo, įsigijimo, saugojimo ir naudojimo tvarką ir apskaitą, likučių ir taros tvarkymo, purškimo įrangos techninės apžiūros, aplinkosaugos ir darbo saugos, atsakomybės už pažeidimus, augalų apsaugos produktų naudotojų konsultavimo, jo kokybės ir kt. klausimus	2	
2.	Augalų apsaugos produktų priežiūros ir kontrolės sistema Lietuvoje. Atsakomybė už pažeidimus	0,5	
3.	Pagrindiniai žemės ūkio augalai ir jų kenksmingieji organizmai	1,5	
4.	Augalų apsaugos produktai: herbicidai, insekticidai, fungicidai, beicai ir kt. Lietuvoje registruotų augalų apsaugos produktų sąrašai. Informacija apie augalų apsaugos produktų pakuotes ir ženklimą . Nelegalūs augalų apsaugos produktai. Nelegalių augalų apsaugos produktų naudojimo pavojai ir rizikos. Būdai ir taikomos prevencijos priemonės neleisti nelegaliems augalų apsaugos produktams patekti į rinką ir naudoti juos žemės ūkio gamyboje.	2	
5.	Augalų apsaugos produktų keliamas pavojus ir rizikos kriterijai, turintys įtakos gyvūnijai, bioįvairovei, geriamojo vandens gavybai, augalams, dirvožemiui, mikroflorai ir gyviesiems netiksliniams organizmams, naudingiesiems vabzdžiams, dirvožemiui, gruntiniam vandeniui, atviriems vandens šaltiniams ir asmenims, dirbantiems su augalų apsaugos produktais. Veiksniai (klimatas, reljefas, gruntas, dirvožemis, dirvožemio mikroflora, gruntiniai ir požeminiai vandenys, atviri vandens šaltiniai, gyvūnija, augalų rūšys ir kt.), kuriuos būtina įvertinti naudojant augalų apsaugos produktus Vandenų apsaugos priemonės	1	

6.	Praktinis darbas: Augalų kenksmingųjų organizmų atpažinimas pagal požymius ir augalų pažeidimus. Augalų augimo tarpsnio ir žaladarių vystymosi tarpsniai be jų išplitimo apibūdinimas augalų apsaugos produktų naudojimo požiūriu		1
7.	Praktinis darbas. Augalų apsaugos produkto parinkimas ir kiekio, reikalingo nurodytam pasėlio plotui purkšti, apskaičiavimas		1
8.	Augalų apsaugos technikos techniniai reikalavimai. Purkštuvų techninė apžiūra, purškimo kokybės gerinimo būdai. Purkštukų ir purškimo kokybės (purškimo tirpalo kiekio ir purškiamo ploto tolygumo) vertinimas. Įrangos kalibravimas	1	
9.	Rizika, susijusi su rankinės ar nugarinės augalų apsaugos produktų purškimo įrangos naudojimu. Rizikos valdymo priemonių taikymas	0,5	
10.	Pasirengimas dirbti su augalų apsaugos produktų purškimo įranga, įskaitant konkrečias augalų apsaugos produktų purškimo technikas (purškimas mažais kiekiais ir mažo slinkio purkštukais): Purškimo technikos įvertinimas. Augalų augimo tarpsnių nustatymas. Kenksmingųjų organizmų vystymosi tarpsniai ir jų gausos įvertinimas. Klimato sąlygų, purškimo laiko ir technologijų parinkimas įvertinant mažiausią riziką augalų apsaugos produktų profesionaliajam naudotojui, kitiems asmenims, netikslinėms gyvūnų ir augalų rūšims, bioįvairovei ir aplinkai (ir vandens šaltiniams). Privalomi informavimo bei ženklavimo veiksmai. Specialiosios aprangos ir kitų darbo saugos priemonių pasirinkimas ir naudojimas. Produktų darbinio tirpalo bei kelių augalų apsaugos ir kitų produktų mišinio ruošimas. Kontrolinis purškimas. Darbinio tirpalo likučių, esančių rezervuaruose, nukenksminimas. Purškimo technikos ir įrangos nukenksminimas bei paruošimas saugoti	3	
11.	Pavojus dirbant su augalų apsaugos produktais ir būtini veiksmai siekiant apsaugoti žmonių sveikatą. Apsaugos ir prevencijos priemonės: augalų apsaugos produktų pakuočių etiketės, išpėjamieji ir pavojaus ženklai, rekomenduojamos asmeninės apsaugos priemonės augalų apsaugos produktų operatoriams, jų nukenksminimas, laikymas, darbo organizavimas, sveikatos patikrinimas, mokymas ir informavimas, augalų apsaugos produktų sandėliavimo ir darbo aplinkos reikalavimai, purškiamojo tirpalo ruošimas, tuščių augalų apsaugos produktų pakuočių, kitų medžiagų, turėjusių sąlytį su augalų apsaugos produktais, ir nepanaudotų augalų apsaugos produktų (tirpalo ar koncentrato) kiekių, įskaitant ir mišinių, esančių	2	

	rezervuaruose, likvidavimas ir kt.). Apsinuodijimo augalų apsaugos produktais požymiai. Pirminės medicinos pagalbos teikimas apsinuodijus augalų apsaugos produktais. Sveikatos stebėseną ir informavimo sistema dėl nelaimingų ar tariamų nelaimingų atsitikimų, susijusių su augalų apsaugos purškimo, beicavimo ir kt. produktų naudojimu.		
12.	Praktinis darbas. Augalų apsaugos technikos ir įrangos apžiūra, purkštukų ir bandomojo purškimo bei beicavimo vertinimas. Technikos kalibravimas.		3
13.	Praktinis darbas. Augalų apsaugos produktų darbinio tirpalo purškimui ir sėklos beicavimui paruošimas, purškimas, sėklos apdorojimas, augalų apsaugos tirpalo likučių, technikos ir specialiosios aprangos nukenksminimas		3
14.	Praktinis darbas. Augalų apsaugos produktų dokumentavimas ir atsekamumas: įvežtų, vežtų, saugojamų, patiektų rinkai, naudojamų, sunaikinamų augalų apsaugos produktų apskaita		1
15.	Augalų apsaugos produktų likučiai žemės ūkio produkcijoje ir jų poveikis ūkinių gyvulių ir žmonių sveikatai. Leistinos augalų apsaugos produktų likučių žemės ūkio produkcijoje normos, nustatymo metodai. Produkcijos, kurioje viršijamos leistinos augalų apsaugos produktų normos, sunaikinimas	1	
16.	Integruotos kenksmingųjų organizmų kontrolės strategija, priemonės ir metodai siekiant minimaliai naudoti augalų apsaugos produktus ir mažinti jų keliamą riziką žmonių sveikatai, netiksliniams organizmams ir aplinkai. Geros augalų apsaugos praktikos taisyklės ir integruotos kenksmingųjų organizmų kontrolės reikalavimai. Augalų apsaugos produktų atsekamumas. Prevencinės kenksmingųjų organizmų kontrolės priemonės. Karantinas. Produkcijos sunaikinimas. Dezinfekcija. Ekologinės žemdirbystės principai. Alternatyvūs kenksmingųjų organizmų kontrolės metodai.	2,5	
17.	Augalų apsaugos produktų ir jų naudojimo metodų lyginamasis vertinimas. Mažiausią neigiamą poveikį žmonių sveikatai, aplinkai, netiksliniams organizmams ir veiksmingą poveikį kenksmingiesiems organizmams naikinti turinčių registruotų augalų apsaugos produktų pasirinkimas.	2	
18.	Baigiamasis žinių vertinimas – testas		2
	Iš viso 30 ak. val.	19	11

MOKOMOJI LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 1107/2009 dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką, panaikinantį Tarybos direktyvas 79/117/EEB ir 91/414/EEB.
2. 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/128/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų pagrindus siekiant tausiojo pesticidų naudojimo.
3. 2011 m. birželio 8 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 547/2011, kuriuo dėl augalų apsaugos produktų ženklavimo reikalavimų įgyvendinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1107/2009.
4. Lietuvos Respublikos augalų apsaugos įstatymas. Žin., 2010, Nr. 13-620.
5. Cheminių medžiagų ir preparatų įstatymas. Žin., 2000, Nr. 36-987; 2008, Nr. 76-3000; 2010 Nr.157-7967.
6. Augalų apsaugos produktų įvežimo, sandėliavimo, prekybos ir naudojimo taisyklės. Žin., 2004, Nr. 90-2013; 2010, Nr. 92-4868.
7. Pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų klasifikavimo ir ženklavimo tvarka. Žin., 2003, Nr. 81(1)-3703; 2009, Nr.157-7112.
8. Purkštuvų tikrinimo taisyklės. Žin., 2001, Nr. 55-1967; 2010, Nr. 87-4610.
9. Augalų apsaugos produktų kontrolės taisyklės. Žin., 2004, Nr. 15-480; 2010, Nr. 106-5484.
10. Geros augalų apsaugos praktikos taisyklės. Žin., 2011, Nr.165-7882.
11. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas. Žin., 1985, Nr.1-1.
12. Lauko augalų ligos ir kenkėjai / Mokslinis metodinis leidinys, V., 2006.
13. Pileckis S., Repšienė D., Vengeliauskaitė A. ir kt. Daržovių ligos ir kenkėjai. Kėdainių r., 1983.
14. Žemės ūkio augalų kenkėjai, ligos ir jų apskaita / Mokslinis metodinis leidinys, V., 2002.
15. Rašinskienė A. Sodo apsauga nuo ligų, kenkėjų ir piktžolių. Kėdainių r., 1994.
16. Autorių kolektyvas. Augalų purškimo pagrindai. V., 2000.
17. Profesionalaus naudojimo augalų apsaugos produktų sąrašai:
<http://www.vatzum.lt/lt/veikla/veiklos-sritys/augalu-apsaugos-produktu-registracija/>
18. Individualaus naudojimo augalų apsaugos produktų sąrašas: <http://www.vatzum.lt/lt/veikla/veiklos-sritys/augalu-apsaugos-produktu-registracija/>
19. Registruotų augalų apsaugos produktų etiketės profesionaliam naudojimui:
http://www.vaat.lt/popup2.php?item_id=262
20. Registruotų augalų apsaugos produktų etiketės neprofesionaliam naudojimui:
http://www.vaat.lt/popup2.php?item_id=263
21. Vienkartinio leidimo įvežti augalų apsaugos produktus iš ne Europos Sąjungos valstybių narių ir ne Europos ekonominės erdvės valstybių išdavimo taisyklės. Žin., 2010, Nr. 99-5146.
22. www.zmmc.lt
23. www.vatzum.lt